

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

The development of teacher program using Problem-Based Learning of
schools under the Khon Kaen primary educational service area office 1

ประภากรณ์ ปิ่นสุวรรณ

Prapagone Pinsuwan

สุรินทร์ ภูสิงห์

Surin Phusing

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University Khonkaen Campus

Email: Prapagonepin@gmail.com

Received: 22 March 2024; Revised: 29 August 2024; Accepted: 30 August 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) สร้างและตรวจสอบความเหมาะสม โปรแกรมพัฒนาครู และ 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โปรแกรมพัฒนาครู

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การดำเนินการศึกษาค้นคว้า การนำเสนอและประเมินผลงาน และ การกำหนดปัญหาตามลำดับ

2. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย Module (1) การกำหนดปัญหา Module (2) การทำความเข้าใจกับปัญหา Module (3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า Module (4) การสังเคราะห์ความรู้ Module (5) การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ Module (6) การนำเสนอและประเมินผลงาน 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล ส่วนผลการตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรมพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the components, current condition, and desirable condition. The need for teacher development in problem-based learning management in schools Under The Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1 2) to institute and examine the suitability of teacher development program and 3) to evaluate the possibility and profitability of the teacher development program.

The findings of the research were as follows:

1. The current condition of problem-based learning management in schools under The Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1 was overall at the intermediate level. The overall of desirable condition was at the highest level. Priority of need from highest to lowest includes conducting investigation and research. Presentation and evaluation of work and problem definition, respectively.

2. Teacher development program for problem-based learning management for schools under The Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1. There were 5 components: 1) principles, 2) objectives, 3) content, consisting of module 1) defining the problem 2) understanding the problem. 3) Conducting studies and research. 4) synthesis of knowledge 5) summary and evaluation of answers, and (6) presentation and evaluation of work, 4) development methods, and 5) evaluation. As the results of suitability checking of the program found that the appropriateness was at the highest level.

3. Teacher development program for problem-based learning management for schools under The Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 1 the possibility and profitability were at the highest level.

Keywords: Teacher Development Program, Learning Management, Problem-Based Learning

บทนำ

ความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 คือ ครูยุคใหม่ควรมีกระบวนการคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การเรียนการสอนที่เน้นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skills) ทั้งของผู้เรียนและครู คือเน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Action Learning) เตรียมผู้เรียนไปเป็นคนที่ทำงานที่ใช้ความรู้ และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้และทักษะที่สำคัญที่สุดที่ครูต้องปลูกฝังให้กับนักเรียนเพื่อให้เขาได้เป็นคนที่มีทักษะการปฏิบัติงานและทักษะการเรียนรู้ของคนศตวรรษที่ 21 ดังนั้น นักศึกษาครูที่จะไปเป็นครูในอนาคตจะต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ด้วยการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถดังกล่าว ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ได้นั้นต้องเกิดจากการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีแบบแผนที่ชัดเจน

ครอบคลุมเนื้อหา ทักษะ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนถึง การเลือกใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูที่มีความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ จะเห็นแนวทางและหาวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและความหมายต่อชีวิต สร้างพลังแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบวิธีการเรียนรู้ที่ประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ที่กำหนด และการที่จะทำให้อุทิศจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่ดีได้นั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาครูให้มีความสามารถดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การพัฒนาครูที่ผ่านมาเห็นได้ว่ามีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งในการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากวิธีการพัฒนาครูแต่ละวิธีมีอุปสรรคข้อจำกัดต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดอบรมจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อหลักสูตรให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม การอบรมมีระยะเวลาสั้นไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและการจัดอบรมมักจะจัดอบรมในช่วงเปิดภาคเรียน ครูต้องทิ้งห้องเรียน ซึ่งครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีครูเข้าไปสอนแทน และเมื่ออบรมเสร็จแล้วครูไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้หรือการ ผลิตสื่อ เพราะมีภาระอื่นมาก การอบรมส่วนใหญ่เน้นในหลักการ/ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ จึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลได้และการอบรมมักจะขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550) นอกจากนี้ ยังพบว่า การพัฒนาครูโดยวิธีการต่างๆ นี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดบุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หลังจากเข้ารับการอบรมไม่ได้นำมาขยายผลเพียงแต่ทำรายงานส่งผู้บริหารเท่านั้น รวมทั้ง ไม่มีการนิเทศติดตามผลหลังเข้าอบรมสัมมนาอย่างใดก็ตาม (พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551) ดังนั้น การแก้ปัญหาเหล่านี้ต้อง อาศัยความรู้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะความรู้ที่ศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องที่เพื่อสะท้อนความหลากหลายของปัญหา ความต้องการในการพัฒนาครู ซึ่งจะเชื่อมโยงแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตรงต่อ สภาพปัจจุบัน แต่ละเรื่องแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสมและทันเหตุการณ์ (ธีระ รุญเจริญ, 2550) ทางออกที่สำคัญคือ การเปลี่ยนวัฒนธรรมของการผลิต (Producing Culture) คือการศึกษา ต้องเริ่มที่ครูผู้สอนเริ่มค้นงานของตนเองด้วยการมองว่าตนเองจะสร้างความรู้ สร้างผลงานใหม่อะไรขึ้นมาและพัฒนากระบวนการหาความรู้ กระบวนการสร้าง และพัฒนาความรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ผลที่ได้ คือ ความรู้ใหม่ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning หรือ PBL) คือ การสอนที่มุ่งสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหา โดยปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ และ เป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ เพื่อสร้างความเข้าใจไกลไกลของตัวปัญหารวมทั้งวิธีแก้ปัญหา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) รูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงเป็นบริบท (Context) ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ปัญหาเป็นหลัก (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2545) ผู้เรียนจะนำความรู้ไปใช้จริงในอนาคต นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีโอกาสได้เสนอหรือเสริมสร้าง (Contribute) อย่างสร้างสรรค์ให้แก่สังคม ดังนั้น บริบทของการเรียนรู้จึงสำคัญและมีความหมายกับผู้เรียนเช่นเดียวกับข้อมูลที่ผู้เรียนควรจะได้รับ นอกจากนี้กิจกรรมตามสภาพจริงเป็นหัวใจของการเรียนรู้จากปัญหา เมื่อผู้เรียนวิเคราะห์สำรวจ ค้นหา ปฏิบัติ และแก้ปัญหาในสภาพจริง ผู้เรียนจะพัฒนาทั้งความรู้และทักษะการแก้ปัญหา (นิรมล ศตวุฒิ, 2547)

ปัญหาด้านการเรียนการสอนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในปัจจุบัน พบว่า หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ยังคงยึดเนื้อหาและครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนยังเป็นรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยใช้การบรรยาย การอภิปรายหน้าชั้นเรียน นักเรียนเป็นผู้ฟังและจดตามที่ครูบอก การจัดการเรียนการสอนขาดกระบวนการให้ผู้เรียนได้ร่วมวิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า สรุปผล และอภิปรายผล ซึ่งการเรียนรู้อย่างแบบเดิมทำให้นักเรียนต้องใช้เพียงการท่องจำ โดยขาดกระบวนการศึกษาค้นคว้า ขาดกระบวนการคิดและการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ไม่ได้ได้รับการฝึกคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหา การให้เหตุผลและการสรุปหลักการสาระสำคัญของเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาโปรแกรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ยึดปัญหาเป็นฐานสำหรับครู ในโรงเรียนซึ่งจะเป็นการนำเอากระบวนการเรียนการสอนที่ยึดปัญหาเป็นฐานเพื่อช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องแลกเปลี่ยนเนื้อหาความรู้ร่วมเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตลอดจนนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เหมาะสมกับผู้เรียนจะเป็นการเพิ่มศักยภาพทางการเรียนรู้ให้เหมาะสมและก้าวทันต่อความเจริญก้าวหน้าในยุคของโลกที่ไร้พรมแดนและยังเป็นการเพิ่มทักษะและความสามารถในการเรียนรู้โดยเริ่มจากปัญหาและยังก่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มในการเรียนสามารถนำสื่อมาผสมผสานเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นฐานทางด้านการเรียนรู้และขยายสังคมแห่งการเรียนรู้ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 องค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จาก 152 โรงเรียน จำนวน 1,342 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 297 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.1 แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่า IOC เท่ากับ 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Type) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา 2) การทำความเข้าใจกับปัญหา 3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) การสังเคราะห์ความรู้ 5) การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6) การนำเสนอและประเมินผลงาน โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.01 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากระดับสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยการคำนวณ $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. วิธีดำเนินการ 5. การประเมินผลโปรแกรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ และฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) แปลความหมายของความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในแต่ละด้านโดยแปลความหมายของค่าค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

1.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย

1 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศ ปีการศึกษา 2566 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้
และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้สถิติ
พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปล
ความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับ
ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

องค์ประกอบ การจัดการ เรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	D	I	PNI	ลำดับ
1. ด้านการ กำหนดปัญหา	3.42	0.64	ปาน กลาง	4.78	0.20	มาก ที่สุด	3.42	4.78	0.397	3
2. ด้านการทำให้ ความเข้าใจกับ ปัญหา	3.46	0.74	ปาน กลาง	4.65	0.18	มาก ที่สุด	3.46	4.65	0.343	6
3. ด้านการ ดำเนินการ ศึกษาค้นคว้า	3.32	0.71	ปาน กลาง	4.78	0.23	มาก ที่สุด	3.32	4.78	0.439	1
4. ด้านการ สังเคราะห์ ความรู้	3.40	0.78	ปาน กลาง	4.59	0.19	มาก ที่สุด	3.40	4.59	0.350	5
5. ด้านการสรุป และประเมินค่า ของคำตอบ	3.35	0.69	ปาน กลาง	4.60	0.25	มาก ที่สุด	3.35	4.60	0.373	4

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การกำหนดปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง การทำความเข้าใจกับปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินการศึกษาค้นคว้า อยู่ในระดับปานกลาง การสังเคราะห์ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ อยู่ในระดับปานกลาง และการนำเสนอและประเมินผลงาน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การกำหนดปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด การทำความเข้าใจกับปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินการศึกษาค้นคว้า อยู่ในระดับมากที่สุด การสังเคราะห์ความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และการนำเสนอและประเมินผลงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า ($PNI_{modified} = 0.439$) ลำดับที่ 2 การนำเสนอและประเมินผลงาน ($PNI_{modified} = 0.407$) ลำดับที่ 3 การกำหนดปัญหา ($PNI_{modified} = 0.397$) ลำดับที่ 4 การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ($PNI_{modified} = 0.373$) ลำดับที่ 5 การสังเคราะห์ความรู้ ($PNI_{modified} = 0.350$) และลำดับที่ 6 การทำความเข้าใจกับปัญหา ($PNI_{modified} = 0.343$)

ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.1 ผลการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 3 เนื้อหา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การกำหนดปัญหา 2. การทำความเข้าใจกับปัญหา 3. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4. การสังเคราะห์ความรู้ 5. การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6. การนำเสนอและประเมินผลงาน ส่วนที่ 4 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรม

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน พบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศ จำนวน 17 คน พบว่าความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานให้ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2560) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญปัญหา

จริงหรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหา
ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้ ดังที่ ดวงหทัย กาตวิบูลย์ (2552)
ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ
โดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์และกระบวนการในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องใช้ทั้งความคิดและ
การลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาแนวทางหรือวิธีการแก้สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงที่เปิดโอกาส
ให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอันจะนำไปสู่การพัฒนาทั้งความรู้และทักษะของผู้เรียน สอดคล้อง
กับงานวิจัยของ ปฐมาภรณ์ ปะการะโพธิ์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้
ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า
สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระบวนการที่ผู้เรียนใช้ปัญหาเป็น
กระตุ้นการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถกำหนดความต้องการการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองและ
บูรณาการความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและ
แก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้
ด้วยการนำตัวเองและการทำงานเป็นทีม ดังที่ ขวลิต ชูกำแพง (2553) ได้ให้ความหมายของการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบ
สร้างสรรค์นิยม โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบท
ของการเรียนรู้ ดังที่ อานุกาญจนา เลขาภรณ์กุล (2564) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น
ฐาน หมายถึง วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือบริบทให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสวงหา และ
บูรณาการความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมีความรู้
หรือพื้นฐานเรื่องนั้นมาก่อน สอดคล้องกับงานวิจัย วรณฤดี เหล่าสมบัติ (2563) ที่ได้ศึกษา การพัฒนา
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่ามีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด

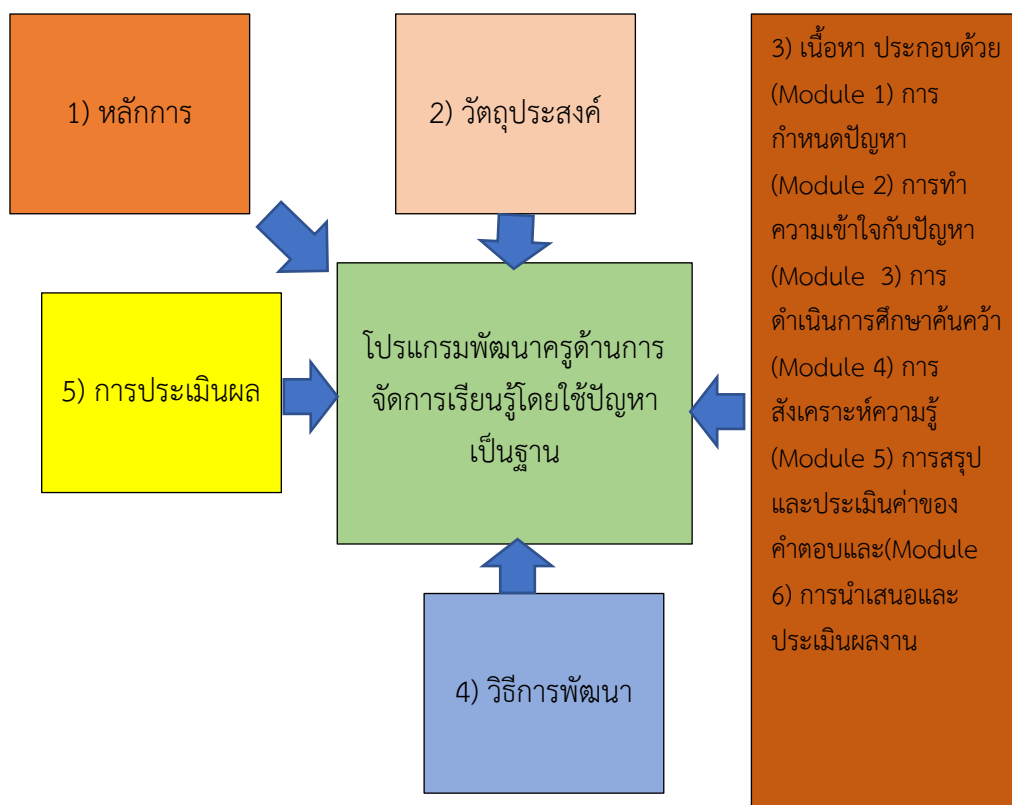
3. ลำดับความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไป
หาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า ลำดับที่ 2 การนำเสนอและประเมินผลงาน
ลำดับที่ 3 การกำหนดปัญหา ลำดับที่ 4 การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ลำดับที่ 5 การสังเคราะห์
ความรู้ และลำดับที่ 6 การทำความเข้าใจกับปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
สมพิศ สุขกัลยา (2564) เรื่องที่ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีลำดับความ
ต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ 0.781 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านการสังเคราะห์ความรู้มีดัชนี
ความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.783$) ด้านการทำความเข้าใจกับปัญหา ($PNI_{modified} = 0.775$)
ด้านการเชื่อมโยงและระบุปัญหา ($PNI_{modified} = 0.772$) ด้านการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ($PNI_{modified} =$
0.742) ด้านการสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.731$) ตามลำดับ การประเมินความ
เหมาะสมของ โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สรุปได้เป็น 5 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา ประกอบด้วย 6 หน่วย การพัฒนา ได้แก่ 1. การกำหนดปัญหา 2. การทำความเข้าใจกับปัญหา 3. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4. การสังเคราะห์ความรู้ 5. การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6. การนำเสนอและประเมินผลงาน องค์ประกอบที่ 4 วิธีการพัฒนา องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล ผลประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้นำร่างโปรแกรมที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสม จึงได้ข้อมูลทั้งประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดเป็นวิธีดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ที่ได้สรุป ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหา 2) ขั้นตอนทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า 4) ขั้นตอนสังเคราะห์ความรู้ 5) ขั้นตอนสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ 6) ขั้นตอนนำเสนอและประเมินผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อลงกรณ์ ต้นกันยา (2564) เรื่องที่ ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ จำนวน 17 คน มีเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ เรวดี ทรงเที่ยง (2548) ได้กล่าวถึงการประเมินโปรแกรมออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. การประเมินคุณค่าของโปรแกรม โดยทำการประเมิน 1) คุณภาพของโปรแกรม (Quality) ว่ามีคุณภาพหรือไม่ เนื้อหาสาระกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นอย่างไร ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมโปรแกรมเป็นอย่างไร 2) ประเมินความเหมาะสม (Suitability) คือ โปรแกรมสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมและขององค์กร หรือไม่ และมีระดับความยากง่ายอย่างไร 3) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ โปรแกรมประสบความสำเร็จในเรื่องอะไร และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร 4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ผลของโปรแกรมนั้นเหมาะสมกับทรัพยากรที่องค์กรและผู้เข้าร่วมโปรแกรมลงทุนให้หรือไม่ 5) ความสำคัญ (Importance) คือ โปรแกรมมีคุณค่าสำหรับผู้เข้าร่วมโปรแกรมและต่อองค์กรหรือไม่ 2. ประเมินผลการใช้โปรแกรม โดยที่จะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโปรแกรมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า โปรแกรมนี้สามารถส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้ เพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยจะประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมาภรณ์ ปะการะโพธิ์ (2564) เรื่องที่ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการประเมินโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและ ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย Module (1) การกำหนดปัญหา Module (2) การทำความเข้าใจกับปัญหา Module (3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า Module (4) การสังเคราะห์ความรู้ Module (5) การสรุปและประเมินค่าของคำตอบและ Module (6) การนำเสนอและประเมินผลงาน 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล

สรุป

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย Module (1) การกำหนดปัญหา Module (2) การทำความเข้าใจกับปัญหา Module (3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า Module (4) การสังเคราะห์ความรู้ Module (5) การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ Module (6) การนำเสนอและประเมินผลงาน 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล ส่วนผลการตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้อย่างเป็นระบบและกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา รวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้อยู่เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรตระหนักและพัฒนาด้านตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นค่า (PNI) ที่มีความต้องการสูง

1.2 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาด้านตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการ การศึกษาด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ และใช้กระบวนการ PLC นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนาตามความสนใจและความถนัด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหารวิชาการ และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นหลักสูตรการพัฒนาระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างทักษะให้กับครูอย่างจริงจังและต่อเนื่องในฐานะผู้นำทางวิชาการ

1.4 ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในชั้น การดำเนินการศึกษาค้นคว้า การนำเสนอและประเมินผลงาน และการกำหนดปัญหา ตามลำดับ โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นค่า (PNI) ที่มีความต้องการสูง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยหรือการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.

- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning). วารสารวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 2(5), 11-17.
- ทีศนา แคมมณี. (2560). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปฐมาภรณ์ ปะการะโพธิ์. (2564). การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ของครูใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงหทัย กาศวิบูลย์. (2552). กลยุทธ์การส่งเสริมทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนคณิตศาสตร์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 4(1). 38-51.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2547). การจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจากผู้เรียน. วารสารวงการครู. 1(7), 20-23
- สมพิศ สุขกัลยา. (2564). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือวิทยากร Module การพัฒนาสมรรถนะหลักสูตรพัฒนาครูและศึกษานิเทศก์ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานุกาญ เลชะกุล. (2564). ความปกติถัดไปอุดมศึกษา: ความท้าทาย. วารสารการศึกษาและนวัตกรรม การเรียนรู้. 1(2), 111.